

В. Науменко (м. Харків)

Структура та основні функції Економічного Штабу «Ост» в рамках національної політики Німеччини на окупованій території України

Економіка України привертала до себе значну увагу німецьких загарбників під час Другої світової війни. Експлуатація окупованої території України здійснювалась через розгалужену систему німецьких цивільних та воєнно-економічних окупаційних органів влади. Особливе місце серед окупаційних органів влади посідав Економічний Штаб «Ост».

Фактичне створення Економічного Штабу «Ост» було здійснено наприкінці лютого 1941 року. Г. Герінг керував новою організацією в окупованих радянських районах, яка мала охопити всю економіку. До нападу Німеччини на СРСР головним завданням новоутвореного штабу була розробка економічних цілей східної кампанії. 9 червня 1941 р. організація прийняла назву «Економічний Штаб «Ост». Формально він підпорядковувався Управлінню Економічного Штабу «Ост», який за дорученням чотирьохрічного плану мав своїм завданням розробку в рамках усієї німецької військової економіки директив по використанню захоплених східних територій.

До Економічного Штабу «Ост» увійшли представники різних структур — чотирьохрічного плану, генерал-квартирмейстера, міністерства продовольства та забезпечення, міністерства економіки та інших цивільних міністерств. Економічна організація «Ост» мала таку структуру: на чолі всієї організації знаходилось управління чотирьохрічного плану, від якого надходили загальні директиви по економічній політиці в окупованих районах Радянського Союзу. Йому безпосередньо підпорядковувалось

Управління Економічного Штабу «Ост», яке було органом, що розподіляв економічні функції між найважливішими райхсміністерствами. Очолював його статс-секретар по чотирьохрічному плану П. Кернер.

Виконавчим органом в усіх східних регіонах мав стати Економічний Штаб «Ост». Головним завданням його діяльності була організація економічного будівництва на окупованих територіях, з тим, щоб першочергово забезпечити продовольче та промислове постачання армії з завойованих районів, а також підтримка місцевої військової економіки у межах, відповідних потребам Третього райху.

Економічний Штаб «Ост» розподілявся на різні управління: головна група економіки, сільського господарства, промисловості, озброєння тощо. На місцях штабу були підпорядковані економічні інспекції — по одній для кожного тилового району груп армій та для двох райхскомісаріатів, тобто всього 5 інспекцій. Економічним інспекціям підпорядковувались, у свою чергу, економічні команди. Економічні інспекції були до певної міри філіями чотирьохрічного плану і мали виконувати завдання різних міністерств та райхсбанку. Вони отримали наступні повноваження: визначати наявність і стан складів, промислових та сільськогосподарських підприємств; здійснювати першочергову охорону важливих господарських об'єктів; проводити якнайшвидшу відбудову і запуск промислових, транспортних і комунальних підприємств, що безпосередньо мали сприяти виконанню бойових операцій і постачанню армії; забезпечувати збір врожаю і проведення невідкладних сільськогосподарських робіт; складати економічні характеристики окупованого району. Після окупації території заводи і фабрики потрапляли у відання економічних команд.

Останні дві складові економічної структури — економічні команди та групи IV економіки — були підпорядковані керівництву армії та обслуговували підприємства, групи підприємств або території, на яких лягала головна робота по управлінню. Спеціальні вказівки вони отримували від Економічного Штабу «Ост».

Протягом усієї війни Економічний Штаб «Ост» був важливою частиною загальної військово-економічної організації «Ост» й Об'єднаного командування військових сил. На нього були покладені функції безпосередньої реалізації економічних завдань в окупованій частині Радянського Союзу, в тому числі в Україні.